

EĞİTİMİN HUKUKİ TEMELLERİ

HUKUK Nedir ?

Toplumsal yaşamı

DÜZENLEYEN YAZILI

kurallar bütününe **HUKUK** denir.

Bu kurallar, toplumsal yaşamın

ÇEŞİTLİ YÖNLERİNİ kapsamakta olup

bunlardan biri de **eğitim** alanıdır.

Eğitim **ALANI İLE İLGİLİ KONULARI**

içeren ve kamu gücü ile desteklenen hukuk kurallarının tümüne **EĞİTİM HUKUKU** denir.

Eğitim hukuku, eğitimde yapılacak eylemlerin, işlevlerin **GENEL ÇERÇEVESİNİ** ortaya koyar

Eğitime ilişkin görevler bu çerçevede yapılır.

Yasal Düzenlemeler ve
ZORUNLU EĞİTİM

Yasal DÜZENLEME Örnekleri

1869 MAARİF-İ UMÛMİYE NİZAMNÂMESİ

Osmanlı Devleti'nin İdadi

Mektebi adıyla, rüştiyelerden sonra gelen bir orta öğretim kurumu kurulmasını öngördüğü yasa.

TEVHİD-İ TEDRİSAT KANUNU

3 Mart 1924'de kabul edilen Tevhid-i Tedrisat Kanunu
(Öğretimin Birleştirilmesi)

Eğitim Hukukunun **KAYNAKLARI**

1- DİŞ Kaynaklar

2- İÇ Kaynaklar

1- DİŞ Kaynaklar

ULUSLARARASI Hukuk

Devletlerin ve diğer milletler arası kişileri karşılıklı ilişkilerinde bağlayan kuralların tümüdür.

Uluslar Arası Kanunlarda EĞİTİM

Uluslararası belgeler arasında Türkiye'nin üye olduğu ve imzaladığı;

- 1. İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi**
2. Birleşmiş Milletler Anayasası
- 3. Çocuk Hakları Bildirgesi**
4. Çocuk Hakları Sözleşmesi
- 5. Birleşmiş Milletler Eğitim-Bilim- Kültür Örgütü (UNESCO)**
6. Avrupa Konseyi
- 7. Paris Anlaşması**
8. Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı

Bu belgeler ve kuruluşlar, üye ülkelerin ulusal eğitimine ilişkinde bazı ilkeler getirmiştir.

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nde EĞİTİM

Bu bildirge, Birleşmiş Milletler Örgütü'ne üye devletlerce bütün insanlara tanınan temel hakları kapsar
10 Aralık 1948'de kabul edilmiştir
Eğitim ile ilgili madde Örneği

1."Bütün insanlar,hür,haysiyet ve haklar bakımından eşit olarak doğarlar.Akıl ve vicdana sahiptirler ve birbirlerine karşı kardeşlik anlayışıyla hareket etmelidirler."
(madde 1)

2-İÇ Kaynaklar

Bir ülkenin **EĞİTİM HUKUKUNUN** kurallarını oluşturan ve geliştiren başlıca kaynaklar;

1-Kendiliğinden meydana gelen **ÖRF-ADETLER**

2-Bazı yetkili kuruluşlar tarafından ortaya konan **YAZILI (BASILI) HUKUK,**

3-Yargıçlar tarafından oluşturulan **İÇTİHAT HUKUKU**

4-Hukuk kurallarını eleştirmek suretiyle gelişmesini sağlayan **DOKTRİN**

1- GELENEK Hukuku:

Toplum birtakım kuralları benimseyerek yaptırım altında aldığı örf ve adet hukuku oluşur. Örf ve adet hukuku yazılı değildir.

2-YAZILI Hukuk:

Hukuk kurallarının şekli anlamda ikinci kaynağı Anayasanın yetkili kıldığı otoriteler tarafından çıkarılan yazılı metinlerdir.

3- İÇTİHAT HUKUKU:

Mahkemelerin verdiği kararlardan çıkarılan hukuk

4- DOKTRİN:

Hukukla uğraşan kişilerin, hukuki sorunlar konusundaki görüş ve düşünceleri olup, bunlara bilimsel içtihat da denir

Türk Milli Eğitimine

YÖN VEREN

Hukuksal Nitelikler

1-HUKUK DEVLETİ:

2-LAİK DEVLET ANLAYIŞI

3-SOSYAL DEVLET ANLAYIŞI

4-DEMOKRATİK DEVLET ANLAYIŞI

Türk Milli Eğitiminin GENEL Amaçları

1-Atatürk inkılâp ve ilkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk Milletinin milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek,

2-Beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere sahip hür ve bilimsel düşünme gücüne sahip bireyler yetiştirmek

Türk Milli Eğitiminin ÖZEL Amaçları

Türk eğitim ve öğretim sistemi genel amaçları gerçekleştirecek şekilde düzenlenir ve çeşitli derece ve türdeki eğitim kurumlarının özel amaçları, genel amaçlara ve temel ilkelere uygun olarak tespit edilir.

Türk Milli Eğitiminin

TEMEL İlkeleri

1-GENELLİK VE EŞİTLİK (madde 4)

Eğitim kurumları dil, ırk, cinsiyet ve din ayrımı gözetmeksizin herkese açıktır. Eğitimde hiçbir kişiye, aileye, zümre veya sınıfa imtiyaz tanınmaz. Bu ilke herkese, yeteneği ve ilgisine göre, eşit eğitim olanağını tanımaktadır.

2-FERDİN VE TOPLUMUN İHTİYAÇLARI (madde 5)

Milli eğitim hizmeti, Türk vatandaşlarının istek ve kabiliyetleri ile Türk toplumunun ihtiyaçlarına göre düzenlenir.

3-YÖNELTME (madde 6)

Fertler, eğitimleri süresince, ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda çeşitli programlara veya okullara yöneltilerek yetiştirilirler.

Milli eğitim sistemi, her bakımdan, bu yöneltmeyi gerçekleştirecek biçimde düzenlenir.

Yöneltmede ve başarının ölçülmesinde rehberlik hizmetlerinden ve nesnel (objektif) ölçme ve değerlendirme yöntemlerinden yararlanılır.

4-EĞİTİM HAKKI (madde 7)

Temel eğitim görmek her Türk vatandaşının hakkıdır.

Temel eğitim kurumlarından sonraki eğitim kurumlarından vatandaşlar ilgi, yeti ve yetenekleri ölçüsünde yararlanırlar.

5-FIRSAT VE İMKÂN EŞİTLİĞİ (madde 8)

Eğitimde kadın, erkek herkese fırsat ve imkân eşitliği sağlanır.

Parasal olanaklardan yoksun başarılı öğrencilerin en yüksek eğitim basamağına dek öğrenim görmelerini sağlamak amacıyla parasız yatılılık, burs, kredi ve başka yollarla gerekli yardım yapılır.

Özel eğitime ve korunmaya gereksinimi olan çocukları yetistirmek için özel önlemler alınır.

oikentachoudinista

6-SÜREKLİLİK (madde 9)

Fertlerin, genel ve mesleki eğitimlerinin hayat boyunca devam etmesi esastır.

Gençlerin eğitimi yanında, yaşama ve iş alanlarına olumlu bir biçimde uymalarına yardımcı olmak üzere, yetişkinlerin sürekli eğitimini sağlamak için gerekli önlemleri almak da bir eğitim görevidir.

7-ATATÜRK İNKILÂP VE İLKELERİ VE ATATÜRK MİLLİYETÇİLİĞİ (madde 10)

Eğitim sistemimizin her derece ve türü ile ilgili ders programlarının hazırlanıp uygulanmasında ve her türlü eğitim faaliyetlerinde Atatürk inkılâp ve ilkeleri ve Anayasada ifadesini bulmuş olan Atatürk milliyetçiliği temel olarak alınır.

Bu amaçla Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu ile işbirliği yapılarak Milli Eğitim Bakanlığınca gereken önlemler alınır.

8-DEMOKRASİ EĞİTİMİ (madde 11)

Güçlü ve istikrarlı, hür ve demokratik bir toplum düzeninin gerçekleşmesi ve devamı için yurttaşların sahip olmaları gereken demokrasi bilincinin, yurt yönetimine ait bilgi, anlayış ve davranışlarla sorumluluk duygusunun ve manevi değerlere saygının, her türlü eğitim çalışmalarında öğrencilere kazandırılıp geliştirilmesine çalışılır

9-LAİKLİK (madde 12)

Türk milli eğitiminde laiklik esastır. Din kültürü ve ahlak öğretimi ilkokul ve ortaokullar ile lise ve dengi okullarda okutulan zorunlu dersler arasında yer alır.

10-BİLİMSELLİK (madde 13)

Her derece ve türdeki ders programları ve eğitim metotlarıyla ders araç ve gereçleri, bilimsel ve teknolojik esaslara ve yeniliklere, çevre ve ülke ihtiyaçlarına göre sürekli olarak geliştirilir

11-PLANLILIK (madde 14)

Milli eğitimin gelişmesi iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınma hedeflerine uygun olarak eğitim- insan gücü-istihdam ilişkileri dikkate alınmak suretiyle, sanayileşme ve tarımda modernleşmede gerekli teknolojik gelişmeyi sağlayacak mesleki ve teknik eğitime ağırlık verecek biçimde planlanır ve gerçekleştirilir.

Eğitim kurumlarının yer, personel, bina, tesis ve ekleri, donatım, araç ve kapasiteleri ile ilgili standartlar önceden saptanır ve kurumların bu standartlara göre yeterli büyüklükte kurulması ve verimli olarak işletilmesi sağlanır.

12-KARMA EĞİTİM (madde 15)

Okullarda kız ve erkek karma eğitim yapılması esastır.

Ancak eğitimin türüne, imkân ve zorunluluklara göre bazı okullar yalnızca kız veya yalnızca erkek öğrencilere ayrılabilir.

13-OKUL İLE AİLENİN İŞBİRLİĞİ (madde 16)

Eğitim kurumlarının amaçlarını gerçekleştirmesinde katkıda bulunmak için okul ile aile işbirliği sağlanır. Bu maksatla okullarda Okul- Aile Birlikleri kurulur.

Okul- Aile Birlikleri Milli Eğitim Bakanlığı'nca çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir.

14-HER YERDE EĞİTİM (madde 17)

Millî eğitimin amaçları yalnız resmî ve özel kurumlarında değil, aynı zamanda evde, çevrede, iş yerinde, her yerde ve her fırsatta gerçekleştirilmeye çalışılır.

Resmi özel ve gönüllü her kuruluşun eğitimle ilgili faaliyetleri ,Milli eğitim amaçlarına uygunluğu bakımından Milli Eğitim Bakanlığının denetimine tabidir.

A wooden gavel with a polished, reddish-brown head and handle rests on a stack of books. The books have dark brown, textured covers with the word 'LAW' embossed in gold lettering on their spines. The scene is dimly lit, with a warm, golden light highlighting the gavel and the text. The background is dark, making the books and gavel stand out.

Eğitimle İlgili Diğer **YASAL** BELİRLEYİCİLER

Temel yasalara bağlı olarak eğitim sistemiyle ilgili bir takım konuları düzenleyen başka kanunlarla birlikte

bir takım **BELİRLEYİCİLER** vardır

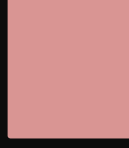

Eğitim sistemine yön veren yasal
düzenlemeler, başta ülkemizin taraf
olduğu uluslar arası anlaşma ve
belgelere uygun olmak üzere

SOLDAN SAĞA DOĞRU

hiyerarşik bir şekilde sıralanmıştır

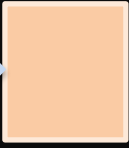
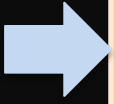
Yüksek
Etki Gücü

Düşük
Etki Gücü

- YASA
- ANAYASA
- KANUN HÜKMÜNDE KARARNAME
- TÜZÜK
- YÖNETMELİK
- YÖNERGE
- GENELGE

Düşük
Açıklayıcı
Güç

Yüksek
Açıklayıcı
Güç

DİKKAT

Yasal düzenlemelerde
ETKİ GÜCÜ VE ÖNCELİK

sağdan sola gidildikçe **ARTAR**,

ancak *açıklayıcı hükümler* **AZALIR**

Örnek: Yasa yönetmelikten güçlü ancak yönetmelik yasadan daha açıklayıcıdır.

ANAYASA

Bir devletin temel kurumlarının nasıl işleyeceğini belirleyen, bazı ülkelerde yazılı, bazılarında ise yazısız genel kabul görmüş kurallar dokümanıdır.

Anayasa denilen bu belgeyle ayrıca kişilerin temel hak ve özgürlükleri güvence altına almıştır.

Anayasa, bir devletin yönetim biçimini belirtir.

Devletin temel kanunudur. Vatandaşların temel hak ve görevlerini bildirir.

ÜSTÜME GELMEYİN,
YAKARIM!

ANA-
YASA

1982

MECLİS

İbrahim ÇEDATBAK

KANUN (Yasa)

TBMM kurallarına göre çıkarılan ve toplumsal yaşamın çeşitli alanlarını kapsayan yazılı metinlerdir. Anayasamıza göre kanun yapma yetkisi TBMM'ne aittir.

İlköğretim ve Eğitim Kanunu
Milli Eğitim Temel Kanunu

Hukuk alanında hukuk metinleri arasında en güçlü metinler kanunlardır. Kanunlar Resmi gazetede yayımlanırlar. Bu gazetede yayımlandıktan 45 gün sonra yürürlüğe girerler.

Kanun Hükmünde Kararname

Yasama organının konu, süre ve amacı belirleyen bir yetki kanunu ile verdiği yetkiye veya doğrudan doğruya anayasadan aldığı yetkiye dayanarak, hükümetin çıkardığı, maddi anlamda kanun gücüne sahip, parlamentonun tasdiki ile şekli ve organik anlamda kanun gücünü kazanacak olan kararnamelerdir.

Atama kararnamesi gibi.

HİTLER'İN YÖNETME TAKTİĞİ: **KANUN HÜKMÜNDE** **KARARNAME**

**4 ayda 35 “ferman”
çıkarıldığını
biliyor musunuz**

TÜZÜKLER

Kanunun uygulanmasını göstermek veya emrettiği işleri belirtmek üzere, kanunlara aykırı olmamak ve Danıştayın incelemesinden geçirilmek şartıyla çıkarılan hukuki metinlerdir.

Cumhurbaşkanının onayından geçen tüzükler Resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe girerler.

Eğitimle ilgili bazı tüzükler şunlardır:

- ***MEB Teftiş Kurulu Tüzüğü***
- ***Türk Bayrağı Tüzüğü***

2 Tüzük Yürürlükten Kaldırıldı

**Devlet Meteoroloji Teşkilatına Dahil Memur ve
Müstahdemlerin Rasatlara ve Teknik İşlere
Dokunan Suçlarının İnzibati Cezalarına Dair
Tüzük ve Devlet Meteoroloji İşleri Genel
Müdürlüğü Teftiş Kurulu Tüzüğü yürürlükten
kaldırıldı. ...**

YÖNETMELİKLER

Kanunların ve tüzüklerin uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartıyla çıkarılan hukuki metinlerdir.

Anayasada yönetmeliklerin, Başbakanlık, bakanlıklar ve kamu tüzelkişileri tarafından çıkarılabileceği ifade edilmiştir.

Yönetmelikler idarenin tek taraflı düzenleyici işlemleri arasındadır

YÖNERGELER

Belirli bir konuyla ilgili yapılacak işlemleri düzenleyen metinlerdir.

Eğitimde bazı konuları düzenleyen yönergeler vardır.

Örnek:

***Toplam Kalite Yönetimi Uygulama
Yönergesi gibi***

SAGLIK BAKANLIĞI
Personel Genel Müdürlüğü

ATAMA VE NAKİL YÖNETMELİĞİ

29 Mayıs 2004 tarih ve 25444 sayılı Resmi Gazete'de
yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.

GENELGELER

Yasa ve yönetmeliklerin uygulanmasında yol göstermek, herhangi bir konuda aydınlatmak, dikkat çekmek üzere ilgililere gönderilen yazı, tamim, sirküler

Örnek: Milli eğitim bakanlığının bütün eğitim-öğretim kurumlarını ilgilendiren bazı duyuruları ilan ettiği duyurduğu yazılı hukuk metinleridir.

Milli eğitimle ilgili yeni çıkarılan ya da değişiklik yapılan, yasa, tüzük, yönetmelik, yönerge ve genelgeler her ay yayımlanan Tebliğler Dergisinde yer alır.

2006/17

**Sayıli Genelge Kapsamında
Yayınlanan 24. Üç Aylık Faaliyet Raporu**

GENELGE

Yükseköğretimle İLGİLİ Yasalar

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU

Anayasa ve Milli Eğitim Temel Kanunu ışığında Türkiye’de yükseköğretimi düzenleyen aynı yasalar ve yönetmelikler vardır.

- Türkiye’de yükseköğretimle ilgili temel yasalarda biri **2547** sayılı Yükseköğretim Kanunu’dur.
- Bu kanun, amaçlar, kapsam, tanımlar, genel hükümler, üst kuruluşlar, yükseköğretim kurumları, öğretim elemanları, çalışma ve denetim, öğretim ve öğrenciler, memurlar ve diğer görevliler, disiplin ve ceza işleri, mali hükümler ve çeşitli hükümler başlıklı bölümlerde oluşur.
- Yüksek öğretimle ilgili bir diğer kanun, **2914** sayılı Yükseköğretimle ilgili çeşitli hususları düzenleyen bazı yönetmelikler vardır.